

Inhoudelijk Plan Winterreise - Coco Collectief 2016/2017

Inleiding

Gedurende de wintermaanden in het seizoen 2016/2017 voert het Coco Collectief een aantal keer de Winterreise van Franz Schubert uit. Om dit te realiseren arrangeert pianist Maurice Lammerts van Bueren de cyclus voor 5 vrouwenstemmen en piano. Het geheel wordt vormgegeven door regisseur Marc Pantus.

Het Coco Collectief brengt lied in een nieuw jasje. Het voert liederen, die van oorsprong zijn geschreven voor solo-stem, meerstemmig uit. De eigen arrangementen worden op maat gemaakt door sopraan Jannelieke Schmidt en pianist Maurice Lammerts van Bueren. Zij kennen de stemmen van de betreffende zangeressen door en door, en kunnen zodoende de arrangementen optimaal op de persoon afstemmen.

De Winterreise van Schubert stond altijd hoog op het lijstje van het Coco Collectief. Na het maken van gevarieerde recital-programma's en een succesvol kerstprogramma, de Coco Kerst Collectie, is het ensemble toe aan een avondvullende voorstelling waarin lied en theater samenkomen.

De Winterreise is al in talloze versies op de bühne gebracht. Toch blijft de cyclus jaarlijks vele liefhebbers trekken naar de concertzalen, zowel in de oorspronkelijke versie als in de bewerkte versies. Het Coco Collectief hoopt een mooie nieuwe bijdrage te leveren aan de reeds bestaande bewerkingen.

Aanleiding

Al geruime tijd heeft het Coco Collectief de ambitie om een avondvullende voorstelling te brengen rondom één muziekstuk waarin, door samenwerking met een regisseur, de scheidslijn tussen een concert en voorstelling verdwijnt en het één vloeiend geheel wordt.

Het ensemble wil graag de reikwijdte van de klassieke muziek vergroten en acht zich heel geschikt om een jong en nieuw publiek aan te trekken; een publiek dat wellicht nog niet bekend is met en de Winterreise en de liedkunst in het algemeen.

Projectdoel

Het Coco collectief wil:

- een nieuwe interpretatie van de Winterreise op de planken brengen in een theatrale versie voor vijf zangeressen en piano.
- de klassieke zangkunst voor een breed publiek toegankelijk maken; nieuwe podia en nieuw publiek aantrekken.
- Scholieren en andere geïnteresseerden in contact brengen met de Winterreise; hen d.m.v. educatieprojecten en lezingen/inleidingen laten kennismaken, ervaren en leren over het werk en de bijbehorende thematiek.

Projectinhoud

- Een theatrale uitvoering van Schubert's Winterreise van ± 90 minuten. De muziek wordt speciaal gearrangeerd voor en door het Coco Collectief en de regie is in handen van regisseur Marc Pantus.
- Een workshop voor kinderen in de basisschoolleeftijd '*Ontdekken en doen*'; waarin leerlingen aan de hand van enkele werken uit de Winterreise een schoolvoorstelling voorbereiden en uitvoeren.
- Een educatieproject voor jongeren in het voortgezet onderwijs '*Bespreken en beleven*'; bestaande uit een (deels digitale) lesbrief, een workshop, resulterend in het concertbezoek. In dit project wordt op, behalve het muzikale gedeelte, ook veel nadruk gelegd op het sociaal-emotionele aspect.
- Inleidingen voor aanvang van het concert door specialisten/ervaringsdeskundigen: '*Verdiepen en begrijpen*'; over de historische/muzikale context en/of de thematiek van de Winterreise.

Onderscheidende kenmerken

-Ondanks het feit dat velen de Winterreise reeds bewerkten, is er nog geen versie voor 5 vrouwenstemmen en piano, bovendien geregisseerd en voorzien van toegevoegde spreekteksten.

-Soms baart de uitvoering van de Winterreise door een vrouwelijke zanger al opzien. Maar recentelijk heeft alt Nathalie Stutzmann weer bewezen dat alle vooroordelen hierover regelrecht de prullenbak in kunnen. Uiteraard zullen er protesten komen wanneer 5 zangeressen en een pianist deze cyclus gaan uitvoeren. De verwachtingen zijn echter dat Coco een avontuurlijk publiek zal trekken, dat juist naar de concertzaal zal komen omdat deze versie van de Winterreise zo uniek is.

-Niet iedere Winterreise wordt geregisseerd. De Winterreise van het Coco Collectief mag rekenen op een topregisseur. Marc Pantus staat bekend om zijn inventieve ideeën, zijn heldere en originele kijk op tekst en muziek.

-In een setting met 5 jonge vrouwen als zangers is de brug naar een jong publiek kleiner. Dat maakt de voorstelling aantrekkelijk voor educatieve doeleinden; wanneer de - zeer actuele - thema's als eenzaamheid en onbeantwoorde liefde inclusief alle daaruit voortvloeiende neventhema's, gebracht worden door een jonge groep zangeressen, zal de voorstelling scholieren gemakkelijker aanspreken.

De Winterreise

“Het Coco Collectief waagt zich aan Schuberts Winterreise! Onder regie van Marc Pantus bedwingen vijf zangeressen en hun pianist deze Olympus van de liedkunst.” Zo luidt de aankondiging richting de programmeurs.

Hoewel Schuberts drie grote cycli (Die Schöne Müllerin, Winterreise en Schwanengesang) alledrie zeer geliefd zijn bij het publiek, is de Winterreise waarschijnlijk wel de populairste. In Nederland heerst een cultuur waarbij het een “must” is om ieder jaar een bepaald muziekwerk live te gaan beluisteren. Zo gaat men jaarlijks naar De Matthäus in de paastijd, het Weinachtsoratorium met Kerst en in de winter naar de Winterreise.

In de wereld van de liedkunst, wordt de Winterreise beschouwd als een absoluut meesterwerk. Zoals veel liedrepertoire van Schubert heeft deze cyclus een onmiskenbare invloed gehad op de complete liedkunst van de romantiek tot het heden. De manier waarop Schubert tekst en muziek weet te verbinden is nog altijd uniek, en in de Winterreise schetst hij een wereld waarin je als luisteraar moeiteloos opgenomen wordt.

De teksten van Wilhelm Müller, die nogal eens -ten onrechte- worden afgedaan als inferieure poëzie, herbergen een wereld van emoties, raadsels en donkere gedachten. Ze snijden verlatenheid en een verlangen naar de dood aan, thema's die mateloos populair waren in de romantiek, maar tegelijkertijd tijdloos zijn.

Het verhaal is bekend. Een man laat de bewoonde wereld achter zich nadat hij teleurgesteld is in de liefde. Hij voelt zich verjaagd, op de vlucht, en gaat op weg. Hij hoopt antwoorden te vinden in de natuur, maar die biedt nauwelijks troost: hij moet het hebben van ijs, sneeuw, een kraai, storm en bittere kou. In de herberg is geen plaats, alleen in zijn dromen kan hij de werkelijkheid ontvluchten. Uiteindelijk eindigt zijn tocht bij de orgeldraaier. De cyclus sluit af met de vraag: “Orgeldraaier, zal ik je vergezellen? Zul je met je orgel mijn liederen begeleiden?”

Uiteraard zal de Winterreise van het Coco Collectief op vele punten een nieuwe wending nemen. Zowel de bijzondere uitvoering door vijf vrouwenstemmen, als de toegevoegde spreekteksten zullen nieuwe vragen oproepen of juist beantwoorden. Het is zelfs niet ondenkbaar dat een enkel lied louter instrumentaal gebracht zal worden.

Uitvoerenden

Het Coco collectief bestaat uit de sopranen Nikki Treurniet, Wendeline van Houten, Jannelieke Schmidt, Merlijn Runia, Ellen Valkenburg en pianist Maurice Lammerts van Bueren. Zij hebben elkaar ontmoet op het Koninklijk Conservatorium in Den Haag waar zij allen studeerden en waar Maurice als docent werkt.

Ieder heeft buiten het collectief een eigen solocarrière en levert met zijn/haar kwaliteiten een onmisbaar aandeel in het ensemble. Deze samenstelling maakt Coco zo veelzijdig en afwisselend.

Het bestuur wordt gevormd door Aat Klompenhouwer (voorzitter), Rixt Runia (secretaris) en Louis van der Elst (penningmeester).

Educatie en participatie

Het Coco collectief is erg actief op het gebied van educatie. Zij zien het onderrichten en enthousiasmeren van de jongere generaties als een belangrijk onderdeel van het project. Drie zangeressen (Wendeline van Houten, Jannelieke Schmidt en Ellen Valkenburg) zijn behalve klassiek zangeres, ook gediplomeerd Docent Muziek. Het collectief heeft daarmee alle kennis en kunde in huis om educatiemateriaal te ontwerpen en lessen/workshops te geven.

Centrale doelstelling:

Kennismaken met, enthousiasmeren, onderrichten en verdieping bieden op alle niveaus en leeftijden d.m.v. het muziekstuk 'De Winterreise'.

Het project 'educatie en participatie' bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Workshop en schoolvoorstelling 'Winterreise – ontdekken en doen' voor leerlingen van het basisonderwijs.
2. Workshop en concertbezoek 'Winterreise – bespreken en beleven' voor leerlingen van het voortgezet onderwijs.
3. 'Winterreise – verdiepen en begrijpen'. Inleiding/lezing voor aanvang van het concert door specialisten op het gebied van de muzikale/historische context van de Winterreise of op het gebied van eenzaamheid/depressie in de tijd van Schubert en het heden.

Deze drie deelprojecten worden in het volgende overzicht nader uitgewerkt:

1. Workshop en schoolvoorstelling 'Winterreise – ontdekken en doen'

- Doelgroep: Primair onderwijs

- Opzet:

1. Introductieles door een (docent)zanger.
2. De groepen werken zelfstandig verder aan de hand van een lesplan (het maken van de figuren, oefenen scènes/muziek, maken podium enz.)
3. Uitvoering van de voorstelling (schimmenspel) met medewerking van pianist (of eventueel pianobegeleiding ingespeeld op cd) en zanger(es).

- Doel: Op zowel muzikaal als sociaal-emotioneel vlak ontdekken en kennismaken met, bewegen op en uitvoeren van (delen van), enthousiasmeren en begrip en kennis vergroten over klassieke muziek, de zangkunst en 'de Winterreise'.

2. Workshop + lesbrief + concertbezoek 'Winterreise – bespreken en beleven'

- Doelgroep: Voortgezet onderwijs

- Opzet:

1. lesbrief, aangevuld met online materiaal (waaronder video's die ondersteuning bieden bij het aanleren van de muziek)
2. workshop door (docent)zanger over het thema: Winterreise en eenzaamheid/depressie
3. Bezoek voorstelling 'De Winterreise'.
4. Materiaal ter evaluatie en nabespreking van de voorstelling is onderdeel van de lesbrief.

- Doel: Op zowel muzikaal als sociaal-emotioneel vlak kennismaken met, uitvoeren van, discussiëren over en begrip en kennis vergroten over het werk 'De Winterreise' met de daarbij horende thematiek 'eenzaamheid en depressie'.

3. Inleiding/lezing voor aanvang van het concert 'Winterreise – verdiepen en begrijpen'.

- Doelgroep: (jong)volwassenen

- Opzet:

Inleiding/lezing voor aanvang van het concert door specialisten op het gebied van de muzikale/historische context van de Winterreise of op het gebied van eenzaamheid/depressie in de tijd van Schubert en het heden. Wij denken hierbij aan personen als Anna Enquist en onze regisseur Marc Pantus.

- Doel: Begrip en kennis vergroten, het dialoog openen en daarmee het concertbezoek en de luisterervaring intenser en meer waardevol maken.

Doelgroepen project

- Een zo groot en breed mogelijk publiek dat houdt van poëzie, zang, theater en/of muziek.
- Een nieuw publiek voor wie 'de Winterreise'/klassieke zangkunst nog onbekend is.
- Conservatoriumstudenten en vakgenoten
- Amateurzangers
- Scholieren uit het basis- en voortgezet onderwijs.

Bereik project

Het Coco Collectief streeft ernaar deze Winterreise in heel Nederland uit te voeren. Op het moment van schrijven staan uitvoeringen gepland in Dordrecht (Energiehuis), Apeldoorn (Orpheus), Amsterdam (Het Concertgemaal, 2x), Austerlitz (Beauforthuis) en Venlo (Maaspoort/Concertpodium Domani). Doel is dit aantal uitvoeringen uit te breiden en de voorstelling in de toekomst ook over de grens te spelen. Op het gebied van educatie hoopt het ensemble zoveel mogelijk scholen voor primair en secundair onderwijs te bereiken.

Publiciteit project

- website, facebookpagina, twitteraccount Coco Collectief.
- persberichten in kranten, tijdschriften, radio (met name Radio 4), TV-programma's (bijvoorbeeld BravaTV), relevante muziekorganisaties.
- posters in winkels, op conservatoria, zangverenigingen, muziekscholen.
- Promotie via het netwerk van de concertzalen waar opgetreden wordt.

Specificatie Radio 4:

- het Coco Collectief heeft goede contacten met diverse presentatoren en muziekredacties: Opium op 4, Spiegelzaal, Lex Bohlmeijer, Hans van den Boom, Ab van Nieuwdorp, Hans Haffmans, Jet Berkhout en Henriëtte Ellerbroek.

Ondernemerschap

Het Coco collectief ontvangt inkomsten uit recettes, giften en werft gelden bij fondsen. De ambitie is om voor een goed evenwicht te zorgen tussen eigen inkomsten, de fondsen en subsidies. Het collectief verzorgt haar eigen publiciteit en legt zelf de contacten met mogelijke concertlocaties en organisatoren.

Samenwerking

Het Coco collectief werkt samen met:

- Regisseur Marc Pantus;
- Diverse scholen voor basis- en voortgezet onderwijs;
- (Docent)zangers voor het educatieproject;
- Sprekers die de inleidingen voorafgaand aan de concerten verzorgen;
- Diverse podia, waaronder Concertzaal Domani te Venlo, Schouwburg Orpheus te Apeldoorn, Beauforthuis in Austerlitz, Concertgemaal te Amsterdam, Kerstmatinee te Doorn en Energiehuis te Dordrecht;
- het Koninklijk conservatorium te Den Haag (repetitielocatie).